

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką

COM(2004) 830 final — 2004/0284 (COD)

(2006/C 24/09)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 251 straipsniu, 2005 m. sausio 14 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialiniu komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2005 m. rugsėjo 5 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Rodríguez García-Caro.

420-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2005 m. rugsėjo 28-29 d. (2005 m. rugsėjo 28 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 171 nariui balsavus už, niekam nebalsavus prieš ir 4 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Nuo tada, kai Reglamentai Nr. 1408/71 ir Nr. 574/72 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, buvo priimti, jie buvo nekartą keičiami, atsižvelgiant į besikeičiančią socialinės apsaugos sistemą ir su ja susijusių išmokų tvarką.

1.2 Šiais pakeitimais iš esmės buvo siekiama reglamentus suderinti su valstybių narių teisės aktais bei su įvairiais Teisingumo Teismo sprendimais. Komitetui pateiktu pasiūlymu dėl reglamento pirmiausia siekiama atspindėti pokyčius naujųjų valstybių narių teisės aktuose bei užbaigti medicininės priežiūros užsienyje gavimo tvarkos supaprastinimą, taikant kai kuriuos šių pakeitimų procedūroms dėl išmokų nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų atveju.

1.3 Paskutinį kartą abu šie reglamentai buvo iš dalies pakeisti Reglamentu Nr. 631/2004⁽¹⁾, kuris nustatė pirmiau minėtus medicininės priežiūros užsienyje gavimo tvarkos pakeitimus. Komitetas jau yra pareiškęs savo nuomonę dėl pasiūlymo dėl reglamento⁽²⁾.

1.4 Vis dėlto, pagrindinis pakeitimas siekiant suderinti valstybių narių socialinės apsaugos sistemas padarytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 883/2004⁽³⁾, kuris buvo priimtas ir paskelbtas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje po šešerius metus trukusių derybų Europos Sąjungos institucijose. Šio reglamento, pakeičiančio Reglamentą Nr. 1408/71,

įsigaliojimo data priklausys nuo to, kada bus priimtas reglamentas dėl jo įgyvendinimo tvarkos, savo ruožtu pakeisiantis šiuo metu galiojantį Reglamentą Nr. 574/72.

EESRK jau yra pareiškęs savo nuomonę⁽⁴⁾ dėl Komisijos pateikto pasiūlymo dėl reglamento dėl socialinės apsaugos sistemų suderinimo.

2. Pasiūlymo turinys

2.1 Pasiūlyme išdėstyti Reglamento Nr. 1408/71 pakeitimai ir Reglamento Nr. 574/72, nustatančio pastarojo reglamento įgyvendinimo tvarką, pakeitimai. Šiuose dviejuose reglamentuose padaryti pakeitimai remiasi skirtingais teisiniais aspektais ir šia prasme nėra susiję (žr. šios nuomonės 1.2 dalį).

2.1.1 Daug pakeitimų yra padaryta Reglamento Nr. 1408/71 prieduose. Šie pakeitimai susiję su konkrečia įvairių valstybių narių padėtimi, kurią būtina nurodyti prieduose, kad šių valstybių piliečiai galėtų naudotis numatytais sąlygomis.

2.1.2 Reglamento Nr. 574/72 pakeitimais, atsižvelgiant į Reglamentu Nr. 631/2004 nustatytas bendrųjų medicininės priežiūros procedūrų supaprastinimo taisykles, siekiama supaprastinti reglamento tekstą ir sumažinti administracinių procedūrų, kurių šiuo metu reikalaujama medicininės priežiūros užsienyje arba profesinės ligos kitoje valstybėje narėje atvejais, apimtį.

⁽¹⁾ OL L 100, 2004 4 6.

⁽²⁾ EESRK nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą (EB) dėl socialinio draudimo sistemų koordinavimo (pranešėjas p. Rodríguez García-Caro – OL C 75, 2000 3 15).

⁽³⁾ OL L 166, 2004 4 30.

⁽⁴⁾ EESRK nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, siekiant teisių suderinimo ir tvarkos supaprastinimo (pranešėjas p. Boldt – OL C 32, 2004 2 5).

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas pritaria pasiūlymo turiniui ir mano, kad šiuo Komisijos dokumentu toliau tobulinamos ir supaprastinamos procedūros, siekiant geriau suderinti socialinės apsaugos sistemas Europos Sąjungoje. Komitetas visuomet pritaris visiems Europos piliečiams naudingiems pakeitimams, kuriais siekiama palengvinti jų santykius su valstybių narių valstybės valdymo institucijomis.

3.2 Todėl Komitetas palankiai vertina pasiūlymą dėl reglamento, kuris skatina vieną iš keturių pamatinių Europos Sąjungos laisvių — darbuotojų judėjimo laisvę ir suteikia šią judėjimo laisvę asmenims, kuriems šis reglamentas yra taikomas. Komitetas turi dar kartą išreikšti pageidavimą, kad įvairios Europos Sąjungos ir valstybių narių institucijos stengtųsi panaikinti visas esamas kliūtis, siekdamas sukurti Europos Sąjungoje tikrą laisvo asmenų judėjimo erdvę ir įtvirtinti tikrąją socialinę teisę. Šia prasme Komitetas palankiai vertina pasiūlymo turinį, nes jis įneša naujovių, stiprinančių šią piliečių teisę.

3.3 Kadangi bendro sprendimo procedūra trunka ilgai, pasiūlymuose gali atsirasti esminių pakeitimų. Anksčiau pateiktoje nuomonėje dėl pasiūlymo iš dalies pakeisti abu reglamentus⁽⁵⁾ Komitetas išsakė savo požiūrį, kad Komitetas turi dalyvauti ir nedelsiant pateikti savo nuomonę, ypač kai pateikiami pasiūlymai keisti teisės aktus, reglamentuojančius socialinę ir profesinę sritis. Šį požiūrį EESRK patvirtino vėlesnėje savo nuomonėje⁽⁶⁾, kurioje buvo minima galimybė Komitetui pareikšti savo poziciją dėl visų pakeitimų, padarytų tekstuose sprendimų priėmimo procedūros metu. Todėl primename, kad būtina atsižvelgti į EESRK vaidmenį šio pobūdžio procedūrose.

3.4 Patvirtinus ir paskelbus Reglamentą Nr. 883/2004⁽⁷⁾ dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo, 3 dalies 3 punkte išdėstyta situacija tapo aiškesnė. Ankstesnėje nuomonėje⁽⁸⁾ Komitetas, argumentuodamas tuo, kad pasiūlymas sudėtingas ir kad patvirtinimo proceso metu neišvengiamai bus pakeitimų, pareiškė savo poziciją dėl būtinumo imtis pasiūlymo stebėsenos. Nuo šios nuomonės parengimo praėjus ketveriems

⁽⁵⁾ EESRK nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, siekiant teisių suderinimo ir tvarkos supaprastinimo (pranešėjas p. Rodríguez García-Caro – OL C 367, 2000 12 20).

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką, siekiant teisių suderinimo ir tvarkos supaprastinimo (pranešėjas p. Boldt – OL C 32, 2004 2 5).

⁽⁷⁾ OL L 166, 2004 4 30.

⁽⁸⁾ EESRK nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą (EB) dėl socialinio draudimo sistemų koordinavimo (pranešėjas p. Rodríguez García-Caro – OL C 75, 2000 3 15).

metams, minėtas reglamentas buvo patvirtintas be jokios EESRK pastabos dėl šio teisės akto.

Kadangi šio pobūdžio teisės aktai yra labai svarbūs ir kadangi reikia, kad EESRK nuomonė būtų išgirsta tinkamiausiu momentu, Komitetas prašo suderinti konsultacijos procedūrą taip, kad jo atstovavimas organizuotai pilietinei visuomenei Bendrijų teisės aktų priėmimo procese būtų kuo veiksmingesnis.

Be to, siekdamas įprasminti savo poziciją, pareikštą pirmiau minėtoje nuomonėje, Komitetas mano, kad būtina parengti nuomonę savo iniciatyva dėl naujojo Reglamento Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų suderinimo, pakeisiančio šiuo metu galiojantį Reglamentą Nr. 1408/71.

3.5 Komitetas taip pat mano, kad Darbuotojų migrantų socialinės apsaugos patariamasis komitetas, įsteigtas pagal Reglamento Nr. 1408/71 V antraštinę dalį, atliks savo vaidmenį sąžiningai ir laikydamasis minėto reglamento nuostatų. Šis Komitetas, kurio daugumą sudaro profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų atstovai, yra forumas, kuriame ekonominiai ir socialiniai dalyviai gali be tarpininkų pareikšti Europos institucijoms (nuomonių ar pasiūlymų forma) savo poziciją dėl pakeitimų, kuriuos Bendrijų lygiu reikėtų daryti socialinės apsaugos srityje.

3.6 Reglamento Nr. 883/2004 90 straipsniu panaikinamas Reglamentas Nr. 1408/71, išskyrus kai kuriuos konkrečius atvejus, o 91 straipsniu nustatoma, kad naujasis reglamentas įsigalios po dvidešimties dienų nuo jo paskelbimo datos. Vis dėlto, antrojoje šio straipsnio dalyje patikslinama, kad reglamentas bus taikomas nuo tos dienos, kai įsigalios reglamentas dėl įgyvendinimo tvarkos.

Tęsdamas veiklą šia kryptimi ir dar prieš prasidedant 2006 metams, kurie paskelbti Europos darbuotojų judumo metais, Komitetas ragina Europos Sąjungos institucijas ir valstybes nares kuo skubiau ir veiksmingiau pradėti būsimąją reglamento dėl įgyvendinimo tvarkos rengimo ir priėmimo procesą, siekiant, kad naujasis reglamentas dėl koordinavimo, pakeisiantis sudėtingas dabartinio Reglamento Nr. 1408/71 nuostatas, galėtų kuo greičiau įsigalioti.

4. Konkrečios pastabos

4.1 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje.

4.1.1 Pagal pirmąjį pasiūlymo straipsnį, iš dalies keičiami reglamento I, II, Ila, III, IV ir VI priedai.

4.1.2 Siekiant suderinti akto tekstą su pakeitimais Slovakijos teisės aktuose, iš dalies pakeičiamas I priedo II skyrius, susijęs su asmenimis, kuriems taikomas reglamentas ir apibrėžiantis „šeimos nario“ sąvoką.

4.1.3 Dėl pakeitimų Prancūzijos teisės aktuose iš dalies pakeičiamas II priedo I skyrius dėl specialių sistemų savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriems netaikomas reglamentas.

4.1.4 Dėl pakeitimų Estijos, Latvijos, Liuksemburgo ir Lenkijos teisės aktuose iš dalies pakeičiamas II priedo II skyrius dėl specialių vaiko gimimo ar įvaikinimo pašalpų, kurioms netaikomas reglamentas. Šiame priede taip pat daromas pakeitimas dėl Liuksemburgo, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimą, pagal kurį reglamentas turi būti taikomas specialiai vaiko gimimo ar įvaikinimo pašalpai, kuri yra šeimos pašalpa, išmokama kitoje valstybėje.

4.1.5 Dėl daugelio atnaujinimų ir patikslinimų Vokietijos, Slovakijos, Latvijos ir Lenkijos teisės aktuose pakeičiamas IIa priedas dėl specialių neįmokinių išmokų.

4.1.6 Siekiant supaprastinti dokumentą, panaikinant nereikalingus punktus, iš dalies pakeičiamas III priedo A skirsnis dėl socialinės apsaugos konvencijų nuostatų, kurios toliau taikomos nepaisant reglamento nuostatų dėl jų panaikinimo.

Tuo pačiu tikslu iš dalies pakeičiamas III priedo B skirsnis dėl socialinės apsaugos konvencijų nuostatų, netaikomų visiems asmenims, kuriems taikomas reglamentas. Pakeista numeracija ir įtrauktos konvencijos ar dvišaliai susitarimai, atitinkantys įtraukimo į priedą reikalavimus.

4.1.7 Siekiant suderinti tekstą su Čekijos Respublikos teisės aktais, pakeičiamas IV priedo A skirsnis dėl teisės aktų, nustatančių, jog invalidumo pensijų lygis nepriklauso nuo draudimo laikotarpių trukmės.

Tuo pačiu tikslu iš dalies pakeičiamas IV priedo C skirsnis dėl atvejų Čekijoje ir Estijoje, kai gali būti atsisakyta dvigubo pensijų skaičiavimo. Dvigubas pensijų skaičiavimas niekada neduos geresnių rezultatų.

Dėl pakeitimų Slovakijos įstatymuose iš dalies pakeičiamas IV priedo D skirsnis dėl išmokų ir susitarimų dėl tos pačios rūšies išmokų, priklausančių pagal dvejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus, sutapimo.

4.1.8 Atsižvelgiant į pakeitimus Nyderlandų Karalystės įstatymuose, iš dalies pakeičiamas VI priedas dėl ypatingų tam tikrų valstybių narių įstatymų taikymo metodų.

4.1.9 Pakeitimais, padarytais skirtinguose Reglamento Nr. 1408/71 prieduose, siekiama įvairių tikslų, kuriuos Komitetas norėtų pabrėžti.

Pirma, Komitetas įsitikinęs, kad šie pakeitimai supaprastina teisės aktą, todėl jį yra lengviau taikyti ir jis yra suprantamesnis. Taigi, pakeitimai atitinka Reglamento Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų suderinimo dvasią, nes juo siekiama, laikantis nacionalinių teisės aktų socialinės apsaugos srityje, supaprastinti ir modernizuoti šį suderinimą. Todėl Komitetas pritaria šioms pakeitimams.

Antra, Komitetas konstatuoja, kad tam tikrais nacionaliniais teisės aktais jau nustatytos naujos konkrečios išmokos, kurias galima laikyti didele pažanga tobulinant šių šalių socialinės apsaugos sistemą. Šia prasme Komitetas patenkintas pažanga, kuri padaryta įvairių valstybių narių socialinių teisių srityje, tačiau apgailestauja, kad naujųjų valstybių narių piliečiai susiduria su konkrečiomis administracinėmis kliūtimis.

4.1.10 Galiausiai, Komitetas mano, kad turėtų būti panaikintas II priedo II skirsnis. Valstybės narės turėtų atsižvelgti į Teisingumo Teismo praktiką dėl vaiko gimimo ir įvaikinimo pašalpų, kurios nelaikytinos specialiomis, bet šeimos pašalpomis, ir todėl turi būti išmokamos kitoje šalyje. Komitetas pageidauja, kad valstybės narės jau dabar atsižvelgtų į šį realų juridinį aspektą, nors Teisingumo Teismas savo sprendimais dar neįteisino jo visoje Europos Sąjungoje.

4.2 Tarybos reglamentas Nr. 574/72, nustatantis Reglamento Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką.

4.2.1 Pagal pasiūlymo 2 straipsnį, iš dalies pakeičiami keturi reglamento straipsniai, visi susiję su medicinine priežiūra nelaimingo atsitikimo ar profesinės ligos atveju.

4.2.2 Išbraukiamos 60 straipsnio 5 ir 6 dalys dėl išmokų natūra, kai gyvenama valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė. Konkrečiai, išbraukiamos tam tikros pranešimo procedūros, kurios praktiškai nebuvo taikomos.

Komitetas pritaria visiems pakeitimams, kuriais siekiama supaprastinti ar panaikinti ne produktyvias biurokratinės procedūras.

4.2.3 Iš dalies pakeičiamas 62 straipsnio (dėl išmokų natūra, kai būnama valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė) tekstas. Įvedus sveikatos draudimo kortelę tapo įmanoma panaikinti tam tikras nereikalingas procedūras, kurias bet kokių atvejų atliktų valstybių narių kompetentingos institucijos, o ne pats suinteresuotasis asmuo. Straipsnio formuluotė lieka tokia, kaip reglamento 21 straipsnio su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 631/2004.

Komitetas pritaria visiems pakeitimams, kuriais siekiama padėti piliečiams lengviau gauti teisėtą išmoką.

4.2.4 Iš dalies keičiama 63 straipsnio 2 dalis dėl išmokų natūra pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbantiems asmenims, kurie persikėlė gyventi arba sugrįžta į šalį, kurioje jie gyvena bei pagal darbo sutartį ar savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriems leista išvykti į kitą valstybę narę gydytis, nes joje buvo nurodytos 60 straipsnio 5 ir 6 dalys, kurios išbraukiamos pagal svarstomąjį pasiūlymą dėl reglamento.

4.2.5 Iš dalies keičiama 66 straipsnio 1 dalis dėl ginčų dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos profesinio pobūdžio. Pakeitimu išbraukiama nuoroda į Reglamentu Nr. 631/2004 išbrauktą 20 straipsnį.

4.2.6 Komitetas pritaria visiems pakeitimams, jei jie patobulina reglamentą, ypač jei jie supaprastina tekstą ir šalina biurokratinės kliūtis, palengvindami piliečių ir valstybės valdymo institucijų santykius.

5. Išvados

5.1 Apskritai, Komitetas pritaria pasiūlymui dėl reglamento su sąlyga, kad bus atsižvelgta į šiame dokumente pateiktas pastabas. Komitetas suvokia, kaip svarbu, siekiant skatinti Europos Sąjungos piliečių judėjimo laisvę, supaprastinti ir patobulinti Reglamentų Nr. 1408/71 ir Nr. 574/72 tekstus. Vis

dėlto, jo nuomone, būtų dar geriau, jei įsigaliojūt Reglamentas Nr. 883/2004, kuriuo visapusiškai ir radikaliai supaprastinamas socialinės apsaugos sistemų derinimas.

5.2 Kadangi Komitetas neturėjo galimybės pateikti savo nuomonės dėl galutinio Reglamento Nr. 883/2004 teksto, parengto po ilgai trukusios teisės aktų leidybos procedūros, jis mano, kad būtina kuo skubiau parengti nuomonę savo iniciatyva dėl šio dokumento, kol nepradėta reglamento dėl įgyvendinimo tvarkos, kuri Komisija ketina paskelbti, teisės aktų leidybos procedūra.

5.3 Komitetas prašo Komisijos kuo greičiau baigti darbus, susijusius su pasiūlymu dėl reglamento dėl įgyvendinimo tvarkos. Jis taip pat ragina Tarybą ir Europos Parlamentą sparčiai įgyvendinti teisės aktų leidybos procedūrą, skirtą minėtam reglamentui priimti, kad nepasikartotų delsimas, kuris buvo būdingas rengiant Reglamentą Nr. 883/2004, tuo labiau, kad 2006 m. yra paskelbti Europos darbuotojų judumo metais.

5.4 Kalbant apie įvairias Reglamento Nr. 1408/71 priedų reformas, Komitetas prašo, suderinus su visomis valstybėmis narėmis, kurios dar taiko išimtis, kuo skubiau išbraukti II priedo II skyriuje numatytą reformą dėl specialių vaiko gimimo ar įvaikinimo pašalpų.

2005 m. rugsėjo 28 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND